

ПЛЕНАРНЕ ЗАСІДАННЯ

КЛОЧКО **Анатолій Олександрович**,
кандидат наук з державного управління,
заступник Міністра оборони України
Національний університет оборони
України (*м. Київ, Україна*)

СТРАТЕГІЧНА КОМУНІКАЦІЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ В УМОВАХ ГІБРИДНИХ ЗАГРОЗ

Сучасні виклики національній безпеці України характеризуються комплексністю та багатовекторністю загроз, серед яких особливе місце посідає інформаційно-психологічне протиборство. Гібридна війна, яку веде Російська Федерація проти України з 2014 року, а особливо її ескалація з лютого 2022 року, унаочнила критичну важливість стратегічної комунікації як ключового інструменту забезпечення національної безпеки. Досвід бойових дій демонструє, що ефективність застосування військової сили безпосередньо залежить від якості комунікаційної підтримки операцій, формування стійкого морально-психологічного стану особового складу та забезпечення інформаційної переваги над противником.

В умовах тотальної інформаційної війни стратегічна комунікація перестає бути лише допоміжною функцією і перетворюється на самостійний напрям забезпечення обороноздатності держави. Інформаційний простір став повноцінною сферою збройного протиборства, де ведуться активні наступальні та оборонні операції з метою досягнення стратегічних цілей. Противник систематично використовує широкий спектр інформаційних операцій, спрямованих на підрив довіри до Збройних Сил України, дезорганізацію управління, деморалізацію особового складу та цивільного населення, створення хибних наративів у міжнародному інформаційному просторі.

Стратегічна комунікація в системі забезпечення національної безпеки являє собою скоординоване та цілеспрямоване використання комунікативних можливостей держави для досягнення національних інтересів через синхронізацію слів, образів та дій. У військовій сфері стратегічна комунікація охоплює всі аспекти інформаційної взаємодії, включаючи публічну дипломатію, зв'язки з громадськістю, внутрішню комунікацію, психологічні операції, інформаційні операції та кібероперації. Ефективна стратегічна комунікація базується на принципах правдивості, оперативності, послідовності, координації та адаптивності до динамічного операційного середовища [3].

Концептуально стратегічна комунікація у секторі безпеки і оборони будується на чотирьох основних компонентах. По-перше, це стратегічний наратив, який формує єдине розуміння природи конфлікту, національних інтересів та шляхів їх

досягнення. По-друге, це синхронізація повідомлень на всіх рівнях командування та управління, що забезпечує узгодженість комунікаційних зусиль. По-третє, це проактивна взаємодія з цільовими аудиторіями через різноманітні канали комунікації. По-четверте, це оцінка ефективності комунікаційних заходів через систему індикаторів та коригування стратегії на основі отриманих результатів. Інтеграція цих компонентів створює цілісну систему стратегічних комунікацій, здатну ефективно протидіяти інформаційним загрозам та забезпечувати досягнення військово-політичних цілей [1].

Особливої уваги потребує проблема реактивності у комунікаційній діяльності, коли реагування на інформаційні атаки противника відбувається із запізненням, що дозволяє ворожим наративам закріпитися в інформаційному просторі. Недостатньо розвиненою залишається система моніторингу та аналізу інформаційного середовища, що ускладнює своєчасне виявлення загроз та прогнозування розвитку інформаційних кампаній противника. Потребує вдосконалення взаємодія з медіа, особливо в частині забезпечення доступу журналістів до зони бойових дій при дотриманні вимог безпеки. Крім того, існує необхідність посилення міжнародної комунікаційної складової для формування сприятливого іміджу України та Збройних Сил України у світі [2].

Забезпечення ефективності стратегічних комунікацій вимагає системного інституційного розвитку на всіх рівнях управління. На стратегічному рівні необхідно завершити формування повноцінної вертикалі управління стратегічними комунікаціями від Міністерства оборони до тактичної ланки з чітким розподілом повноважень, відповідальності та ресурсів. Це передбачає створення підрозділів стратегічних комунікацій у всіх оперативних командуваннях, окремих бригадах та з'єднаннях з відповідним штатним розписом та матеріально-технічним забезпеченням. На рівні Генерального штабу доцільно розширити функції Управління стратегічних комунікацій, надавши йому повноваження щодо координації комунікаційної діяльності всіх силових структур у контексті забезпечення воєнної безпеки держави. Важливим є створення єдиного центру ситуаційного моніторингу інформаційного простору, який забезпечуватиме цілодобове відстеження інформаційної обстановки, виявлення загроз та координацію заходів реагування.

Сучасна стратегічна комунікація неможлива без відповідного технологічного забезпечення. Пріоритетним є створення інтегрованої цифрової платформи для управління комунікаційними процесами, яка об'єднає функції моніторингу медіа-простору, аналітики даних, планування та виконання комунікаційних кампаній, оцінки ефективності. Необхідно забезпечити підрозділи стратегічних комунікацій сучасним обладнанням для виробництва мультимедійного контенту, включаючи професійні камери, дрони для аерозйомки, монтажне обладнання, мобільні студії. Критично важливим є розвиток власних цифрових платформ для поширення контенту, що зменшить залежність від комерційних соціальних мереж та забезпечить гарантований канал комунікації з аудиторіями. Доцільним є впровадження систем штучного інтелекту для автоматизації моніторингу

інформаційного простору, виявлення дезінформації, аналізу настроїв аудиторій та прогнозування розвитку інформаційних кампаній.

Ефективна протидія гібридним загрозам вимагає тісної міжнародної кооперації у сфері стратегічних комунікацій. Необхідно поглиблювати співпрацю з країнами-партнерами, передусім членами НАТО, у форматі обміну досвідом, спільних навчань, реалізації спільних комунікаційних проєктів. Доцільно активізувати участь українських фахівців у міжнародних програмах підготовки, семінарах та конференціях з питань стратегічних комунікацій. Важливим напрямом є налагодження постійних каналів координації з комунікаційними структурами країн-партнерів для забезпечення узгодженості наративів щодо російської агресії та протидії дезінформації у глобальному масштабі. Перспективним є створення міжнародних центрів протидії дезінформації та гібридним загрозам за участю України, що посилить колективну спроможність демократичних країн протистояти інформаційній агресії авторитарних режимів.

Стратегічна комунікація є критично важливим інструментом забезпечення національної безпеки України в умовах гібридної війни та тривалого збройного конфлікту. Досвід бойових дій переконливо демонструє, що перемога у сучасній війні неможлива без домінування в інформаційному просторі та ефективної комунікаційної підтримки військових операцій. Досягнуті результати у розбудові системи стратегічних комунікацій є значними, проте масштаб викликів вимагає подальшого інтенсивного розвитку спроможностей у цій сфері. Особливу увагу необхідно приділити переходу від реактивної до проактивної моделі комунікації, що передбачає формування власного порядку денного в інформаційному просторі замість постійного реагування на дії противника. Критично важливою є синхронізація стратегічних комунікацій на всіх рівнях управління від стратегічного до тактичного, що забезпечить узгодженість повідомлень та максимальну ефективність комунікаційних зусиль.

Список використаних джерел

1. Мойсіяха А. В. Роль стратегічних комунікацій у зміцненні національної безпеки України: виклики та можливості. *Публічне управління і адміністрування в Україні*. 2023. № 37(5). С. 34–37.
2. Baranets I., Shevchenko T. The Effectiveness of Ukraine's Strategic Communications in Mobilizing International Support: A Post-2022 Assessment. *Journal of Public Affairs*. 2024. Vol. 24, Issue 2.
3. NATO Strategic Communications Centre of Excellence (StratCom COE). Countering Russian Disinformation in the Context of the War in Ukraine: Lessons Learned. Riga, 2023.